

Notícies i Comentaris

El coneixement de Barcelona

De poc s'han produït dos fets d'ordre absolutament diferent i per complet deslligats l'un de l'altre, però el comentari dels quals volem associar en unes mateixes ratlles per quant tots dos s'adrecen al coneixement de la nostra ciutat.

Un d'ells, per la seva mateixa natura, malgrat la seva transcendència que creiem considerable, ha passat desapercebut de gairebé tothom, mentre que l'altre ha arribat a tots i ha estat justa i intel·ligentment comentat per Joan Sacs a *La Publicitat*, per bé que des d'un punt de vista diferent del nostre en aquests moments.

Ens referim a l'aparició, es pot dir per primera vegada, d'estadístiques serioses sobre molts dels aspectes de la vida de Barcelona, especialment el demogràfic, i a la publicació, gairebé també per primera volta, de bones fotografies de la nostra ciutat, que l'agafen en els seus caires antic i modern i, al mateix temps, de fotografies aèries que, encara que inferiors, en donen una visió totalment nova i d'imponderable vàlua geogràfica.

Dèiem en un treball nostre aparegut en aquestes mateixes planes ¹ que "els elements aprofitables (per als estudis demogràfics) dels *Anuarios Estadísticos*, de la *Gaceta Municipal* i d'algunes altres publicacions especials són ben migrats". És amb goig extremat que podem rectificar aquestes ratlles des de primers de l'any 1927 i, precisament, a propòsit d'una d'aquestes publicacions. En efecte, la fins ara absolutament burocràtica *Gaceta Municipal*, ve publicant, des de començar l'any, primer incluídes en el cos de la revista, de seguida (lo qual és un encert) en forma d'apèndix, un conjunt de valuosos estats numèrics mensuals, que un cop totalitzats els d'alguns anys, ens permetran saber d'una manera fidedigna una pila de coses sobre Barcelona, de les quals fins ara no podíem tenir ni una idea aproximada. Aquests estats, en nombre d'uns 70 cada mes, es refereixen en primer lloc, al moviment de població amb interessants quadros creuats de la natalitat i la nupcialitat, segons el lloc d'origen dels pares i dels contraïents i l'edat d'uns i altres; altres, de menys importància, sobre els hospitals i establiments benèfics, moviment del port (que també es publica en altres llocs), quantitats d'aliments entrats per al consum, preus d'aliments i mercaderies, accidents del treball, caixes d'estalvi, resums de moviment de tramvies, etc., etc. No sabem pas qui ha disposat aquesta publicació; però ens cal felicitar als qui han manat fer-la, i als qui l'executen. Es noten, encara, buits importants en aquestes estadístiques; citem-ne alguns: moviment de la construcció, consum d'aigua, gas i electricitat descomposat per utilitzacions i barris, moviment de tramvies i demés serveis públics de transport per línies i hores, moviment d'estacions, etc., etc. És a dir, les altres mil dades que poden contribuir a l'estudi de la ciutat. És clar que la majoria d'aquestes coses no estan registrades pel Municipi; però la tendència iniciada de convertir aquestes estadístiques en un reflex de la vida total de la ciutat, hauria d'accentuar-se com més millor.

¹ *La immigració a Catalunya*, CIENCIA, vol. I (1926), p. 447-455.

Però el fet és que comencem a tenir estadístiques de la nostra ciutat i no és ésser massa optimista esperar que s'aniran millorant i completant. Així, doncs, tal vegada dintre d'uns anys, començarem a saber què és Barcelona i a conèixer, a través de les xifres, el ritme de la seva vida.

I vegem el segon dels fets a què ens referíem. De notòria importància és la documentació gràfica que les sèries ZERKOWITZ, RICART i "Barcelona desde avió", han aportat en forma de postals barcelonines. En primer lloc, hem de lloar llur magnífica presentació i precisió tècniques. Confessem que no coneixem postals millors (ens referim a les edicions bones) i que gairebé no n'hi pot haver, ja que són senzillament perfectes. El salt que en aquest aspecte representen és enorme; hem passat de les infectes sèries antigues² a posar-nos per damunt de ciutats més cèlebres que la nostra com a centres urbans i artístics.

Ara, que l'orientació d'aquestes sèries no és vers la formació d'un inventari gràfic de Barcelona de caràcter com si diguéssim científic, sinó que responen a necessitats d'altra mena. La sèrie RICART té caràcter arqueològic i artístic; la sèrie ZERKOWITZ és de natura a servir el turisme en el seu més ample concepte; la sèrie de fotografies des d'avió està feta aprofitant per a la venda la novetat de la fotografia aèria i és molt fragmentària. Del punt d'obir geogràfic, és la més interessant; té alguns defectes com el fet d'ésser les fotografies preses poc verticalment i des de massa alçada, i algunes estan parcialment desfocades; és llàstima que no vagi augmentant fins a donar-nos tots els aspectes de la ciutat vistos en vertical i en escorç. Hi ha barris de Barcelona, l'estructura dels quals només es pot comprendre bé tenint a la vista un plànol i una fotografia aèria. Malgrat aquestes observacions, el fet de l'aparició d'aquestes sèries fotogràfiques ha d'ésser acollit amb joia per tots els barcelonins. Altra cosa que desitgem és que documents gràfics de tanta vàlua s'estenguin a tot Catalunya. Creiem que això es farà, car sembla que llur aspecte econòmic ha d'estar assegurat.

Tant de bó que, ben sovint, podéssim comentar fets encoratjadors com aquests.

J. de C. SERRA-RAFOLS

Sobre la concentració del làtex de cautxú i les seves aplicacions industrials

Una ullada retrospectiva dirigida a la història i usos del cautxú, deixa veure, en primer terme, que els naturals de Sudamèrica confeccionaven els més diferents objectes directament amb el làtex de cautxú. L'aplicació directa d'aquest làtex en la indústria, judicada ja d'anys com a possible, no ha pogut realitzar-se fins ara, malgrat les constants temptatives dutes a terme. La dificultat residia, principalment, en el transport del suc lletós en bones condicions per a la conservació. En canvi, el cautxú coagulat ha trobat en la indústria moderna les vastíssimes aplicacions de què ja hem parlat des d'aquestes mateixes planes.

En els últims anys s'ha manifestat en la indústria del cautxú un interès cada dia creixent en la aplicació directa del làtex. El portar, però, aquesta substància a un pla industrial, exigeix reduir-lo a una concentració tal que, altrament d'assegurar la seva concentració, elimini les impureses i aigua que, sortint de l'arbre, l'acompanyen i que, en constituir uns dos terços de la massa global, són un pes perdut en el transport.

² Cal fer excepció per la sèrie "Ars", de caràcter arqueològic, de temps quasi esgotada.

Darrerament han estat posats en pràctica diversos procediments de concentració, tractant el làtex: 1) Per centrifugació o filtració mitjançant diafragmes porosos; 2) Per desnatament, amb ajuda de certs extractes vegetals; 3) Assecant-lo per evaporació.

La centrifugació i el desnatament adoleixen de l'inconvenient de no separar el cautxú del sèrum; en quan a la filtració, si bé proporciona una separació total, té l'inconvenient de donar un producte molt sensible a les evaporacions successives, degut a què els col·loides protectors que acompanyen el làtex han restat, en llur bona part, en el sèrum.

En quant als procediments d'evaporació, cal distingir entre els que mitjançant addicions d'amoniac porten i mantenen el làtex a una determinada concentració i aquells que per mitjà de l'addició d'un col·loide protector l'estabilitzen en un grau lo suficientment avençat per permetre una evaporació gairebé a fons.

El darrer procediment és l'únic que s'ha industrialitzat i el producte obtingut és conegut sota el nom de *Revertex*. Aquest és una substància pastosa, bastant consistent, a una concentració de 75/80 %. Posseeix una alta estabilitat en front de variacions de temperatura, evaporació i pressió, així com propietats que permeten la seva aplicació directa en la indústria de la goma. On dóna millors resultats és en la impregnació de teixits.

Per altra banda, els productes fabricats amb aquesta substància manifesten un sensible millorament de les propietats físiques, degut a què el cautxú no ha de passar per tantes manipulacions per arribar a l'estat final. Si el làtex concentrat arriba a assolir la multiplicitat d'aplicacions que hom preveu, és indubtable que la introducció del *Revertex* constituiria una forta revolució en els sistemes de la manufactura del cautxú.

L'afer de Glozel

És aquesta una qüestió de la qual no caldria parlar ací amb vistes a la informació si no fos perquè en l'extensa difusió que les troballes d'aquell camp han assolit, la fantasia ha situat la qüestió en un terreny confós, del qual només l'opinió autoritzada dels homes de ciència especialitzats en estudis prehistòrics pot treure-la.

No desitjant, però, que els mots estampats a CIENCIA siguin faltats de la base sòlida que els farà reflex de l'opinió definitiva de la Comissió internacional que en sortir d'estampa aquest número ja haurà donat el seu dictamen i de la qual forma part el nostre amic i redactor Dr. P. BOSCH I GIMPERA, diferim per a la propera edició la publicació d'una interessant síntesi, sobre l'afer, redactada per un dels nostres especialistes en la matèria.